

پیش‌بینی مشکلات بین‌فردی براساس خودشیفتگی و دل‌بستگی

حسنى کریمی^{۱*}، عاطفه میرزایی جاهد^۲

چکیده

مقدمه: مشکلات بین‌فردی مسئله‌ای است که در ارتباط با دیگران امکان بروز دارد. هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی مشکلات بین‌فردی براساس خودشیفتگی و دل‌بستگی بود.

روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل تمام ساکنان شهر کرج در تابستان ۱۳۹۷ بود. ۲۵۰ نفر از ساکنان شهر کرج به روش نمونه‌برداری در دسترس از مراکز تفریحی، فرهنگی و هنری انتخاب شدند و به مقیاس تجربه روابط نزدیک، پرسشنامه شخصیت خودشیفته و مقیاس مشکلات بین‌فردی پاسخ دادند. داده‌های پژوهش با استفاده همبستگی پیرسون و روش رگرسیون همزمان تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد دل‌بستگی اجتنابی ($\beta=0/365$, $P=0/000$) و خودشیفتگی ($\beta=0/52$, $P=0/015$) به صورت مثبت و معنادار مشکلات بین‌فردی را پیش‌بینی می‌کند.

نتیجه‌گیری: از یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر چنین نتیجه‌گیری می‌شود که تظاهرات سبک‌های دل‌بستگی نایمن که شامل ترس از طرد شدن و نایم‌نی و خشم دل‌بستگی در روابط در دل‌بسته‌های اجتنابی است که در نهایت منجر به اجتناب و کناره‌گیری از روابط صمیمی می‌شود و همچنین تظاهرات شخصیت خودشیفته که خودبزرگ‌بینی و در نتیجه خشم را به هنگام نادیده گرفتن و عدم تأیید اجتماعی دربردارد موجب دوسوگرایی و حساسیت در روابط و رفتارهایی شود که حکایت از عدم جامعه‌پذیری فرد دارد.

کلیدواژه‌ها: خودشیفتگی " دل‌بستگی " مشکلات بین‌فردی

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۹/۷/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۵/۱۲

استناد: کریمی، ح، میرزایی جاهد ع. پیش‌بینی مشکلات بین‌فردی براساس خودشیفتگی و دل‌بستگی، خانواده و بهداشت ۱۳۹۹؛ ۱۰(۲): ۴۹-۶۰

^۱ . نویسنده مسئول، روان‌شناسی بالینی، گروه روان‌شناسی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Hosna.karimi1373@gmail.com

^۲ . کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، گروه روان‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

A.mirzaaei@yahoo.com

حقوق برای مؤلف (آن) محفوظ است. این مقاله با دسترسی آزاد در خانواده و بهداشت تحت مجوز کرییتو کامنز <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/0.4/> منتشر شده که طبق مفاد آن هرگونه استفاده غیر تجاری تنها در صورتی مجاز است

که به اثر اصلی به نحو مقتضی استناد و ارجاع داده شده باشد.

مقدمه:

پژوهش‌گران نشان داده‌اند مشکلات بین‌فردی^۱، مشکلات عودکننده‌ای که در رابطه با دیگران تجربه می‌شوند، آشفتگی روان-شناختی ایجاد می‌کنند. مشکلات بین‌فردی با طیف گسترده‌ای از آسیب‌های روان‌شناختی در ارتباط هستند (۱). نظریه‌های بین‌فردی بر نقش روابط بین‌فردی در شکل‌گیری و نگهداشت آسیب‌شناسی روانی تأکید دارد. سؤال اساسی مطرح شده در گستره مذکور، این است که انگیزه‌های مبتنی بر ناامیدی و متعارض چگونه منجر به بروز مشکلات بین‌فردی، علایم آسیب-شناختی روانی و صفات شخصیتی ناسازگار و پایدار می‌شوند (۲). مشکلات بین‌فردی طیف گسترده‌ای از مشکلات نظیر حساسیت بین‌فردی (هیجان‌پذیری و واکنش‌پذیری بین‌فردی)، دوسوگرایی بین‌فردی (مبارزه در برابر دیگران و ناتوانی در پیوستن در هر دو کار یا عشق)، پرخاشگری و خصومت، نیاز به تأیید اجتماعی (اضطراب مزمن در مورد ارزیابی‌های دیگران و حساسیت نسبت به طرد) و عدم جامعه‌پذیری (مشکلات در روابط اجتماعی و آشفتگی در حضور دیگران) را شامل می‌شود (۳). مشکلات بین‌فردی از جمله مشکلاتی هستند که خودشیفته‌ها با رفتارشان برای خود ایجاد می‌کنند (۴).

طبق متن راهنمای تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی انجمن روان‌پزشکی آمریکا (۵) اختلال شخصیت خودشیفته الگوی فراگیر بزرگ‌منشی در عالم خیال یا رفتار، نیاز به تحسین و فقدان هم‌دلی است که در اوایل بزرگسالی شروع می‌شود و به مشکلات و هزینه‌های بین‌فردی قابل توجهی می‌انجامد (۶). افرادی که خودشیفتگی بالایی دارند، افرادی نسبتاً سلطه‌گر، خودنما و خودمحور و افراط‌گر هستند. مطالعات زیادی خودشیفتگی را با خشم، خصومت و پرخاشگری به دنبال گرفتن بازخورد منفی، طرد شدن یا رویدادهای تهدیدکننده مرتبط می‌کنند (۷). فشنگچی و همکاران (۸) چنین دریافتند که کودکان احتمالاً زمانی خودشیفتگی را پرورش می‌دهند که والدین به آن‌ها گرمی و محبت نشان ندهند. این والدین قدردانی و عاطفه مثبت نسبتاً کمی به فرزندان خود نشان می‌دهند و از بودن با فرزندان خود کمتر لذت می‌برند. در چنین شرایطی، کودکان ممکن است شالوده‌ای را در خود بنا کنند که تأییدی را که از والدین خود به دست نیابند، از دیگران به دست آورند. چنین فردی همواره به دنبال تأیید خودپنداره آرمانی شده و پرطمطراق است. در این راستا، در مطالعه زال‌پور و همکاران (۹) نتایج حاکی از تفاوت معنادار بین گروه‌های دارای رگه‌های خودشیفتگی و فاقد رگه‌ها در مقیاس‌های پرخاشگری بدنی، خشم و خصومت و نیز همه خرده مقیاس‌های مشکلات بین‌فردی به جز مقیاس عدم جامعه‌پذیری بود.

یکی از مفاهیم اصلی بسیاری از رویکردهای تحولی این است که تجربه‌های تکوینی با مراقبان اولیه و افراد مهم زندگی نه تنها مبنایی برای احساسات بنیادی شخص از خودش فراهم می‌سازد، که شیوه‌های هدایت چالش‌ها و موضوعات تحولی متعدد زندگی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. نظریه دلبستگی یکی از مدل‌های مناسب برای شناخت روش‌های سازشی یافته و سازش نیافته‌ای است که افراد از طریق آن‌ها با چالش‌های تحولی متعدد زندگی مواجه می‌شوند. از دیدگاه نظریه دلبستگی، اختلال‌های شخصیت به عنوان محصول مدل‌های درون‌کاری ناایمن محسوب می‌شوند. در این موارد، مدل‌های درون‌کار «خود» و «دیگری» نسبتاً انعطاف‌پذیر و به روی اطلاعات جدید بسته شده‌اند و در نتیجه، شخص در کنش‌وری‌های ارتباطی و اجتماعی دچار درماندگی شده است (۱۰). نظریه دلبستگی به عنوان «دیدگاه رشدی طول عمر^۲» شناخته و پذیرفته شده است و منجر به درک این مطلب شده که چگونه برخی از تجارب عاطفی اولیه بر بهزیستی هیجانی و جسمانی، نه تنها در دوران کودکی بلکه در طول عمر تأثیر می‌گذارند (۱۱). طبق نظریه دلبستگی تعامل‌های اولیه والد-کودک به گسترش

¹. interpersonal problems

². lifespan developmental theory

بازنمایی‌های شناختی یا «الگوهای مؤثر درونی»^۱ در مورد خود و دیگران به عنوان یک راهنما برای رفتارهای خود و انتظار از دیگران در روابط نزدیک کمک می‌کند (۱۲). مختل شدن حس ایمنی دلبستگی به دو سبک دلبستگی اضطرابی^۲ (اشتیاق به صمیمیت و ترس از طرد و رها شدن) و دلبستگی اجتنابی^۳ (۱۳).

از بین ویژگی‌های فردی تأثیرگذار بر روابط بین فردی می‌توان به سبک دلبستگی اشاره داشت دلبستگی یک واژه روان-شناختی است که رابطه عاطفی-اجتماعی کودک و مادر را بیان می‌کند. این پدیده روانی از عوامل عمده در تحول اجتماعی و عاطفی کودک محسوب می‌گردد. همچنین دلبستگی کودک به مادر نتایج طولانی مدت را به دنبال دارد و شالوده روابط بعدی کودک با والدین و مناسبات عاطفی و اجتماعی او را بنا می‌کند. ویژگی‌های بهنجار و نابهنجار روابط بین فردی و صمیمیت به گونه‌ای عمیق با سبک دلبستگی اشخاص رابطه دارد (۱۴). در این راستا، ستایشی و اظهاری و همکاران (۱۵) پیشنهاد کردند یکی از عوامل مؤثر بر مشکلات بین فردی، تجربه‌های اولیه فرد با والدین خود در زمان کودکی است. این تجربه‌ها در شکل‌گیری دلبستگی تأثیر بسزایی دارد. بشارت و همکاران (۱۶) نتیجه گرفتند که افراد دارای سبک دلبستگی ایمن نسبت به افراد دارای سبک دلبستگی ناپایمن، از مشکلات بین فردی کمتری برخوردار هستند.

روابط فرد با دیگران که به زندگی او معنا می‌بخشد و آن را غنی می‌سازند، متأسفانه می‌توانند خاستگاه عمیق‌ترین دردها و رنج‌های وی نیز باشند. مشکلات بین فردی مشکلاتی در روابط بین فردی هستند که دراز مدت به روابط آسیب می‌رساند و از این منظر اهمیت و ضرورت بررسی آن‌ها برجسته می‌نماید. با نگاهی بر آنچه که گفته شد به نظر می‌رسد اختلال‌های شخصیت از جمله خودشیفته و سازه‌های زیربنایی‌تر شخصیت از جمله دلبستگی در آن دخیل باشند که بررسی آن‌ها کمک به تدوین طرح‌های پیشگیری و درمانی مؤثرتر می‌کند، از این‌رو هدف پژوهش حاضر پاسخ به سؤال زیر بود:
آیا صفات شخصیت خودشیفته و سبک‌های دلبستگی پیش‌بینی‌کننده مشکلات بین فردی هستند؟

روش پژوهش:

روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی و جامعه آماری شامل تمام ساکنان شهر کرج در تابستان ۱۳۹۷ بود. از آنجا که برای انجام پژوهش‌های رگرسیون حجم نمونه حداقل ۲۰۰ نفر تعیین شده است (۱۷) و با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه ۲۵۰ نفر از ساکنان شهر کرج به روش نمونه‌برداری در دسترس از مراکز تفریحی، فرهنگی و هنری انتخاب شدند.

مقیاس تجربه روابط نزدیک^۴. مقیاس تجربه روابط نزدیک برنان و همکاران (۱۷) شامل ۳۶ عبارت ۲ خرده‌مقیاس سبک دلبستگی اضطرابی (شماره سوال‌های زوج) و اجتنابی (شماره سوال‌های فرد) را در یک طیف لیکرت از کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۷ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. شماره سوال‌های ۳، ۱۵، ۱۹، ۲۲، ۲۵، ۲۷، ۲۹، ۳۱، ۳۳، ۳۵ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. برنان و همکاران (۱۷) ضرایب آلفای کرونباخ را برای خرده‌مقیاس‌های اضطرابی و اجتنابی ۰/۹۱ و ۰/۹۴ و همبستگی این ابزار را با مقیاس‌های خودگزارشی بیزاری از لمس^۵ و هیجان‌های پس از زایمان^۶ رضایت بخش گزارش کردند.

1. internal working models

2. attachment anxiety

3. attachment avoidance

4. Experiences in Close Relationships Scale

5. touch aversion

6. postcoital emotions

سیبلی، فیشر و لیو^۱ (۲۰۰۵) همبستگی خرده‌مقیاس‌های اضطرابی ($r=0/60$) و اجتنابی ($r=0/62$) این ابزار را با خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه روابط^۲ بارسولومبو و هوروویتز^۳ ۱۹۹۱ مثبت گزارش کردند.

پرسشنامه شخصیت خودشیفته^۴. پرسشنامه شخصیت خودشیفته آموز و همکاران (۱۸) شامل ۱۶ گویه و فاقد زیرمقیاس است و خودشیفتگی را بر اساس رویکرد تک بُعدی ارزیابی می‌کند. پرسشنامه متشکل از جفت گویه‌هایی است که پاسخ‌دهنده باید یکی از آن‌ها را گزینه الف=۱ و گزینه ب=۰ انتخاب نماید. آموز و همکاران (۱۸) برای این ابزار ضرایب بازآزمایی در طول ۵ هفته توسط سازندگان اصلی آزمون ۰/۸۵ و روایی همگرایی این ابزار را با محاسبه ضریب همبستگی بین نمره‌های این پرسشنامه و نمره‌های حاصل از شاخص‌های برون‌گرایی و گشودگی نسبت به تجربه مقیاس ۵ عامل بزرگ شخصیت کاستا و مک‌کرا^۵ ۱۹۹۲ برای برون‌گرایی ۰/۳۲ و برای گشودگی نسبت به تجربه ۰/۴۱ گزارش کردند. محمدزاده (۱۹) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹، ضریب همبستگی بین این پرسشنامه و مقیاس خودشیفتگی پرسشنامه چندمحوری بالینی میلون-۶۲ میلون ۱۹۸۷ را برابر با ۰/۷۷ گزارش کرد.

مقیاس مشکلات بین‌فردی-۷۴۷. مقیاس مشکلات بین‌فردی پیلکونیس و همکاران (۳) شامل ۴۷ عبارت است که ۵ خرده مقیاس حساسیت بین‌فردی با شماره سوال‌های ۱، ۱۷، ۱۸، ۲۲، ۲۷، ۲۹، ۳۲، ۴۰، ۴۱، ۴۳، ۴۶؛ دوسوگرایی بین‌فردی با شماره سوال‌های ۶، ۷، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۴۴؛ پرخاشگری با شماره سوال‌های ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۳۳، ۳۹، ۴۲، ۴۷؛ نیاز به تأیید اجتماعی با شماره سوال‌های ۲، ۵، ۸، ۲۴، ۳۱، ۳۴، ۳۶، ۳۷، ۳۸؛ عدم جامعه‌پذیری با شماره سوال‌های ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۵، ۲۳، ۲۵، ۳۵، ۴۵) را در یک طیف لیکرت از اصلاً=۰ تا بسیار زیاد=۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پیلکونیس و همکاران (۳) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ تا ۰/۹۰ را برای خرده‌مقیاس‌ها و قدرت خرده‌مقیاس‌ها در تمیز اختلال‌های شخصیت از اختلال‌های محور I را به‌عنوان شاخصی از روایی واگرایی مقیاس دشواری‌های بین‌فردی-۴۷ گزارش کردند. آفتاب و همکاران (۲۰) به منظور ارزیابی روایی عاملی مقیاس دشواری‌های بین‌فردی، از تحلیل عاملی تأییدی با استفاده از نرم افزار AMOS 7.0 و برآورد بیشینه احتمال^۸ (ML) استفاده کردند. اگر چه بررسی شاخص کای اسکوتر^۹ (χ^2) نشان داد که ($P<0/05$) $\chi^2(N=262, df=1024)=2018/304$ مدل با داده‌های گراوری شده برازش قابل قبول ندارد، در مقابل شاخص کای اسکوتر نرم شده^{۱۰} (χ^2/df) برابر با ۱/۹۷۱، شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب^{۱۱} (RMSEA) برابر با ۰/۰۷۷ و شاخص برازش تطبیقی^{۱۲} (CFI) برابر با ۰/۹۴۶ بود. در پژوهش آن‌ها ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۶ و برای خرده‌مقیاس‌های حساسیت بین‌فردی، دوسوگرایی بین‌فردی، پرخاشگری، نیاز به تأیید اجتماعی و عدم جامعه‌پذیری به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۴، ۰/۸۹، ۰/۹۰ و ۰/۹۱ محاسبه شد.

1. Sibley, C. G., Fischer, R., & Liu, J. H.

2. Relationship Questionnaire

3. Bartholomew, K., & Horowitz, L. M.

4. Narcissistic Personality Inventory

5. Costa & McCrae

6. Millon clinical multiaxial inventory-II (MCMI-II)

7. Inventory of Interpersonal Problems-47

8. Maximum Likelihood

9. Chi Square

10. normed chi-square

11. Root Mean Square Error of Approximation

12. Comparative fit index

پس از مراجعه به پارکها و بیان اهداف پژوهش و ارائه دستورالعمل‌های به‌صورت یکسان در خصوص چگونگی تکمیل پرسشنامه‌ها و اعلام رضایت شرکت‌کننده‌ها به‌صورت فردی و شفاهی و در صورت اینکه با اعضای خانواده یا دوستان خود در پارک حضور یافته بودند، به دور از اعضای خانواده و دوستان پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کردند. پرسشنامه‌ها در پاکت‌هایی به شرکت‌کننده‌ها تحویل و در همان پاکت‌ها بازپس گرفته می‌شد. داده‌های پژوهش با استفاده همبستگی پیرسون و روش رگرسیون همزمان تحلیل شدند.

یافته‌ها:

در پژوهش حاضر میانگین سنی شرکت‌کننده‌ها ۳۰/۵۳ سال و انحراف استاندارد آن ۶/۹۲ بود. جنسیت ۱۴۹ نفر (۵۹/۶ درصد) مؤنث و ۱۰۱ نفر (۴۰/۴ درصد) مذکر بود.

جدول ۱. توصیف متغیرهای پژوهش براساس میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی و ضریب تحمل و تورم واریانس

Table 1. Description of research variables based on mean, standard deviation, skewness and kurtosis, tolerance coefficient and variance inflation

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
دل‌بستگی اضطرابی	۶۷/۶۶	۹/۴۱	-۰/۱۰	۱/۲۹	۰/۹۷۶	۱/۰۲۴
دل‌بستگی اجتنابی	۷۳/۹۸	۱۱/۴۳	-۱/۷۰	۲/۴۶	۰/۹۷۶	۱/۰۲۵
خودشیفتگی	۲۳/۴۴	۳/۵۸	۰/۲۱۸	-۰/۶۰۵	۰/۹۵۵	۱/۰۴۸
مشکلات بین فردی	۱۴۳/۰۱	۲۴/۶۴	-۰/۸۵۰	۰/۱۷۶	-	-

جدول ۲. ماتریس متغیرهای پژوهش

Table 2. Matrix of research variables

مشکلات بین فردی -	خودشیفتگی	دل‌بستگی اجتنابی	دل‌بستگی اضطرابی	متغیرهای پژوهش
			-	دل‌بستگی اضطرابی
		-	۰/۰۵۳	دل‌بستگی اجتنابی
	-	-۰/۱۱۳	-۰/۰۷۶	خودشیفتگی
-	۰/۶۳*	۰/۳۵۵**	۰/۱۵۹*	مشکلات بین فردی

**P<۰/۰۱، *P<۰/۰۵

جدول ۲ نشان می‌دهد دلبستگی اضطرابی با مشکلات بین‌فردی ($r=0/159$, $P=0/038$)؛ دلبستگی اجتنابی با مشکلات بین-فردی ($r=0/355$, $P=0/000$) و خودشیفتگی با مشکلات بین‌فردی ($r=0/63$, $P=0/002$) همبستگی مثبت و معنادار دارند.

جدول ۳. پیش‌بینی مشکلات بین‌فردی براساس سبک‌های دلبستگی و خودشیفتگی

Table 3. Predicting interpersonal problems based on attachment styles and narcissism

متغیرها	ضرایب رگرسیون برآورد	خطای استاندارد شده	استاندارد شده ضرایب رگرسیون	سطح معناداری	همبستگی مجدور ضریب	همبستگی تعدیل مجدور ضریب	دوربین واتسون مجدور ضریب
گام اول							
دلبستگی اضطرابی	0/323	0/204	0/123	0/115			
دلبستگی اجتنابی	0/758	0/158	0/373	0/000			
$F=12/58$, $P=0/000$							
گام دوم							
دلبستگی اضطرابی	0/303	0/207	0/116	0/145			
دلبستگی اجتنابی	0/742	0/161	0/365	0/000			
خودشیفتگی	0/375	0/575	0/52	0/015			
$F=8/49$, $P=0/000$							
					0/155	0/137	0/966

جدول ۳ نشان می‌دهد دلبستگی اجتنابی ($\beta=0/365$, $P=0/000$) و خودشیفتگی ($\beta=0/52$, $P=0/015$) به صورت مثبت و معنادار مشکلات بین‌فردی را پیش‌بینی می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری:

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی مشکلات بین‌فردی براساس خودشیفتگی و دلبستگی بود. نتایج تحلیل داده‌ها در پژوهش حاضر نشان داد از میان سبک‌های دلبستگی، سبک دلبستگی اجتنابی و همچنین خودشیفتگی مشکلات بین‌فردی را پیش-بینی می‌کنند. این نتایج با نتایج حاصل از پژوهش‌های فشنگچی و همکاران (۸)؛ زال‌پور و همکاران (۹)؛ ستایشی و اظهاری و همکاران (۱۵)؛ بشارت و همکاران (۱۶) که به رابطه سبک‌های دلبستگی و خودشیفتگی با مشکلات بین‌فردی اشاره داشته‌اند، هم راستاست.

در تبیین یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر می‌توان گفت روابط بین‌فردی افراد خودشیفته معمولاً به علت مشکلات ناشی از سزاواری، نیاز به تحسین و بی‌توجهی نسبت به حساسیت‌های دیگران معیوب است. آن‌ها در تشخیص دادن امیال ذهنی، تجربیات ذهنی، احساسات، عواطف و نیازهای دیگران مشکل دارند و روابطشان عمدتاً سطحی و در جهت تنظیم عزت‌نفس است (۲۱). حوزه روابط بین‌فردی همواره تحت تأثیر شخصیت و آسیب‌شناسی آن قرار می‌گیرد و این تأثیر در آسیب‌شناسی

خودشیفتگی میزان بالاتری دارد. اگرچه برای افراد خودشیفته، شروع رابطه، به‌ویژه با افراد جذاب و دارای موقعیت اجتماعی بالا که منعکس‌کننده خود آن‌ها هستند، بسیار آسان است، اما اغلب در تداوم رابطه موفق عمل نمی‌کنند. در هسته این مشکل، نقص افراد خودشیفته در داشتن یک جهت‌گیری اشتراکی نسبت به رابطه، قرار دارد. آن‌ها نسبت به دیگران انگیزه کمتری برای ایجاد پیوندهای عاطفی صمیمانه، گرم و دارای حمایت متقابل دارند (۹).

از آنجا که افراد خودشیفته از نگرش مثبت و احترام آمیزی نسبت به «خود» برخوردار نیستند، و با حس خودبزرگ‌بینی و در عین حال ترد و شکننده بودن به آن پاسخ می‌دهند (۲۲). با رگه‌های شخصیتی خودبزرگ‌بین، در پاسخ به برهم خوردن تنظیم عزت نفس خود، با ایجاد یک حس برتری و یکتا بودن با آن مقابله می‌کنند. هنگامی که تنظیم عواطف آن‌ها دچار مشکل می‌گردد، این افراد گرایش به رشک، پرخاشگری و روابط استثمارگرانه دارند. در سطح بین‌فردی، این رگه‌ها با اقدامات پرخاشگرانه برای به دست آوردن تحسین دیگران، خشم در مقابل انتقاد و بی‌توجهی به دیگران همراه است. در مقابل، افراد با ویژگی‌های خودشیفتگی خجالتی یا آسیب‌پذیر در مواجهه با برهم خوردن تنظیم عزت‌نفس، درگیر فانتزی‌های خودبزرگ‌بینانه شده و در عین حال احساس شرم شدیدی را تجربه می‌نمایند (۹). خودشیفتگی آسیب‌پذیر، تجارب آگاهانه از درماندگی، تهی بودن، حرمت خود پایین و شرم را در برمی‌گیرد. خودشیفتگی آسیب‌پذیر همچنین با به کارگیری اجتناب اجتماعی برای مقابله با تهدیدهای خود، از طریق کناره‌گیری شرم‌آورانه در زمانی که ابراز خود آرمانی امکان‌پذیر نیست، مرتبط است (۲۳). در سطح بین‌فردی، افراد با این ویژگی‌ها، به دلیل حساسیت نسبت به طرد و انتقاد، از روابط بین‌فردی کناره‌گیری می‌نمایند. احساس خشم، ناامیدی، تهی بودن، عزت‌نفس پایین و حتی خودکشی در هنگام ناکامی از تجارب رایج این افراد است. علاوه بر نقص در برقراری و تداوم روابط صمیمانه، پرخاشگری از دیگر مشکلات افراد با ویژگی‌های خودشیفته‌وار است این افراد، حداقل به دو دلیل ممکن است درگیر رفتارهای پرخاشگرانه گردند. نخست آن‌که بی‌تفاوتی نسبت به دیگران، ممکن است موجب گردد تا افراد دارای این ویژگی‌ها به راحتی به دیگران آسیب وارد نمایند و دوم آن‌که حساسیت بیش از حد آن‌ها به موقعیت‌هایی که آن‌ها را تهدیدی حتی ادراک شده برای «من» خود تلقی می‌نمایند، آن‌ها را برمی‌انگیزد تا با رفتار پرخاشگرانه، تسلط خود را در موقعیت‌های بین‌فردی حفظ نمایند (۹).

بسیاری از روان‌شناسان تحولی عقیده دارند احساس گرمی، اعتماد و امنیتی که حاصل دلبستگی ایمن با چهره اولیه دلبستگی است، زمینه‌کنش روان‌شناختی سازگارانه را در مراحل بعدی رشد فراهم می‌آورد (۲۴). سبک‌های دلبستگی از منابع درون‌فردی هستند که می‌توانند سطوح تنش و ناتوانی را در شرایط ناگوار تعدیل کنند و اثرات منفی تنش را کم‌رنگ‌تر جلوه دهند. بر اساس نظریات بالبی، دلبستگی به معنای پیوند عاطفی است که در کودکی، بین کودک و مراقب اصلی وی شکل می‌گیرد و بر رشد اجتماعی و احساس کودک در کل زندگی مؤثر است. روابط دلبستگی، نقش بسیار مهمی در احساس امنیت افراد دارند (۲۵). یکی از عناصر اصلی برای ارتباط مناسب با دیگران اعتماد به آن‌هاست افراد با سبک دلبستگی ایمن با مشخصه اعتماد به خود و اعتماد به دیگران در ایجاد و حفظ ارتباطات نزدیک و صمیمی با دیگران با مهارت و آرامش بیشتری تعامل می‌کنند و نسبت به تعاملات با دیگران نگرش مثبتی دارند. بدیهی به نظر می‌رسد فردی که خود و دیگران و ارتباط را به شیوه مثبتی تعریف کند، به وسیله دیگران بیشتر جذب و پذیرفته می‌شود و مورد تأیید و ارزش‌گذاری مثبت دیگران قرار می‌گیرند در نتیجه این نگرش مثبت به خود و دیگران باعث ایجاد روابط بین‌فردی و اجتماعی مناسب در افراد ایمن می‌شود. بزرگسالان با سبک دلبستگی ایمن، با صمیمیت و وابستگی عاطفی احساس راحتی می‌کنند، به پاسخ‌های دیگران اطمینان دارند دیدگاه‌شان درباره دوست داشتن مثبت و واقعی است افراد با دلبستگی اجتنابی با صمیمیت و وابستگی عاطفی راحت نیستند، درباره نیت دیگران برای نزدیک شدن به آن‌ها احساس عدم امنیت می‌کنند؛ و فاصله در روابط را ترجیح می‌دهند.

افرادی با سبک دل‌بستگی ایمن روابط خود با افراد دیگر را با ثبات، در دسترس و پاسخ دهنده فرض می‌کنند و بنابراین موفقیت بسیاری را در ایجاد و حفظ روابط موفقیت آمیز با دیگران تجربه می‌کنند. افراد با سبک دل‌بستگی ایمن حسی از اعتماد به طرف مقابل را تشکیل می‌دهند، این احساس اعتماد باعث ایجاد ظرفیت پاسخ دادن به صورت مثبت و همدلانه به دیگران در روابط بعدی می‌شود (۱۴).

بزرگسالان ایمن از اعتماد به خود، مهارت‌های اجتماعی و توانایی برقراری روابط عاطفی و صمیمی نسبتاً پایدار و رضایت بخش برخوردارند. اجتناب‌گرها ممکن است علاقه‌مند به برقراری روابط عاطفی و صمیمی باشند، اما در هر حال از این نوع روابط ناراضی هستند، تمایلی به برقراری روابط صمیمی درازمدت ندارند، با خود آشکارسازی مشکل دارند و از مهارت‌های اجتماعی بی بهره‌اند. بزرگسالان با دل‌بستگی دوسوگرا نسبت به صمیمیت عاطفی اشتغال ذهنی دارند و ترس از طرد شدن و اعتماد کمتری به دیگران دارند، علی‌رغم مخاطرات روابط صمیمی مشتاق برقراری چنین روابطی هستند، ممکن است به گونه ای نامناسب به خود آشکارسازی‌های صمیمی بپردازند، با یک نگاه عاشق شوند و قهر و آشتی‌های مکرر داشته باشند. تهدید جدایی و کیفیت دل‌بستگی که در افراد نایمن تجربه می‌شوند، در احساس تنهایی و کناره‌گیری اجتماعی آن‌ها نقش مهمی دارد. افراد دوسوگرا برخلاف افراد اجتنابی برای تأمین حس ارزشمندی خود به دیگران بسیار وابسته‌اند (۱۰، ۱۴، ۲۴).

ملاحظات اخلاقی:

در پژوهش حاضر ملاحظات اخلاقی شامل تضمین حریم خصوصی مربوط به ناشناس ماندن و رازداری نیز رعایت شد.

محدودیت پژوهش:

هر پژوهشی در بطن خود محدودیت‌هایی دارد که از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به نمونه‌برداری در دسترس و غیرتصادفی اشاره کرد. از این جهت پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از روش‌های نمونه‌برداری تصادفی استفاده شود.

کاربرد پژوهش:

در یک جمع‌بندی از یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر چنین نتیجه‌گیری می‌شود که تظاهرات سبک‌های دل‌بستگی نایمن که شامل ترس از طرد شدن و نایمینی و خشم دل‌بستگی در روابط در دل‌بسته‌های اجتنابی است که در نهایت منجر به اجتناب و کناره‌گیری از روابط صمیمی می‌شود و همچنین تظاهرات شخصیت خودشیفته که خودبزرگ‌بینی و در نتیجه خشم را به هنگام نادیده گرفتن و عدم تأیید اجتماعی دربردارد موجب دوسوگرایی و حساسیت در روابط و رفتارهایی شود که حکایت از عدم جامعه‌پذیری فرد دارد.

منابع:

1. Aftab R. The mediating role of interpersonal problems in the relationship between experiential avoidance with depression and anxiety Journal of Applied Psychology. 2017;10(40):521-40.
2. Hasani, J., Mahmoodi, N, Gohari, S, Shahmoradifar, T. The Relationship of Cognitive Emotion Regulation Strategies and Thought Fusion with Interpersonal Problems. Journal of Clinical Psychology. 2015;7(3):49-60.
3. Pilkonis PA, Kim Y, Proietti JM, Barkham M. Scales for personality disorders developed from the inventory of interpersonal problems. . Journal of Personality Disorders. 1996;10(4):355-69.

4. Byrne JS, O'Brien EJ. Interpersonal views of narcissism and authentic high self-esteem: It is not all about you. *Psychological Reports*. 2014;115(1):243-60.
5. Association AP. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* 5th ed. Arlington, VA: American Psychiatric Association; 2013.
6. Wright AGC, Stepp SD, Scott LN, Hallquist MN, Beeney J E, Lazarus SA, Pilkonis PA. The effect of pathological narcissism on interpersonal and affective processes in social interactions. *Journal of Abnormal Psychology*. 2017;126(7):898-910.
7. Borhanizad S, Abdi R. The role of dark triad in prediction of intimacy and attitudes to infidelity in applying for divorce couples. *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology*. 2017;12(45):17-26.
8. Feshangchi N, Karbalaee Mohammad Meigouni A, Bahrami Hidaji M. The mediation role of narcissistic personality traits and interpersonal problems in the relationship between early maladaptive schemas and anabolic steroids use in athletes. *Sport Psychology Studies*. 2018;7(24):17-34.
9. Zalpour K, Shahidi S, Zarrani F, Mazaheri MA, Heidari M. Aggression and Interpersonal Problems in Students with and without Pathological Grandiose and Vulnerable Narcissistic Traits. *Clinical Psychology Studies*. 2016;6(22):1-18.
10. Specht J. *Personality Development Across the Lifespan*. 1st ed: Academic Press 2019.
11. Sable P. What is Adult Attachment? *Clinical Social Work Journal*. 2008;36(1):21-30.
12. Marchand-Reilly JF. Attachment Anxiety, Conflict Behaviors, and Depressive Symptoms in Emerging Adults' Romantic Relationships. *Journal of Adult Development*. 2012;19(3):170-6.
13. Overall NC. Attachment insecurity and power regulation in intimate relationships. *Current Opinion in Psychology*. 2019;25:53-8.
14. Ahmadian H, Shamsaee F, Rahimi Rahbar M. The association between attachment style and nurses interpersonal relationship. *Journal of Nursing Education*. 2014;2(1):55-62.
15. Setayeshi Azhari M, Heshmati R, Dehghan S. Structural equation modeling of determinative interpersonal problems: The role of attachment styles and interpersonal cognitive distortions in students. *Contemporary Psychology*. 2017;12(1):3-18.
16. Besharat MA, Golinejad M, Ahmadi AA. An Investigation of the Relationship between Attachment Styles and Interpersonal Problems. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2003;8(4):74-81.
17. Brennan KA, Clark CL, Shaver PR. *Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview*. New York: Guilford Press; 1998.
18. Ames DR, Rose P, Anderson CP. The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*. 2006;40(4):440-50.
19. Mohammadzadeh A. Iranian validation of the narcissistic personality inventory-16. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2009;11(44):81-274.
20. Aftab R, Taghiloo S, Karbalaee Mohammad Meigouni A. The structural model of relationship between borderline personality traits, interpersonal difficulties and Internet addiction. *Journal of Psychological Achievements*. 2016;23(2):113-36.

21. Moradi I, Fatehizade M, Ahmadi A, Etemadi O. The effect of metacognitive interpersonal therapy on the marital quality of narcissistic man. *Applied Psychological Research Quarterly*. 2018;9(1):1-24.
22. Farah Bidjari A, Peivastegar M, Zareif Jalali Z. A comparison of dimensions of self-concept and adjustment in adaptive and maladaptive narcissistic persons. *Journal of Psychological Studies*. 2013;9(4):99-128.
23. Soleimani M, Past N, Mowlaie M, Mohammadi A, Dashtipoor M, Safa Y, Pincus AL. Psychometric properties of the Pathological Narcissism Inventory. *Contemporary Psychology*. 2015;10(1):95-110.
24. Naderi H, Firozzadeh Pasha N, Kargar F. Relationship between attachment style, self-conception, and loneliness. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*. 2016;3(2):1-10.
25. modares m. Studying the relationship between adult attachment style to parents with stress, anxiety and depression. *Journal of Fundamentals of Mental Health*. 2011;13(50):194-202.